

VIC
heeft een

© 2016 Aldo Manuzio

Aldo is het non-fictielabel van uitgeverij Aldo Manuzio

aldomanuzio.nl

Omslagontwerp en vormgeving binnenwerk: Brainstorm

Fotograaf auteursfoto: Jelle Aarts

ISBN 9789082545333

NUR 210 / 770

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HOE GEBRUIK JE DIT BOEK?

Dit boek is bedoeld voor ieder kind van ongeveer zes tot twaalf jaar dat graag meer wil weten over tics. Of het kind nu zelf tics heeft, er een aantal heeft opgemerkt bij iemand in zijn omgeving of iets opving over *Gilles de la Tourette* en daar graag meer over wil weten, dit boek maakt het bespreekbaar.

Het boek is ideaal als voorlees- of samenleesboek, maar kan door betere lezers natuurlijk ook zelfstandig worden gelezen. Bij ieder hoofdstuk staan enkele reflectievragen. Lees je als ouder, leerkracht of therapeut samen met een kind, dan kan je telkens alle vragen bespreken of iedere keer één vraag uitkiezen. Het kind leert dankzij de vragen naar zichzelf te kijken en te verwoorden wat het voelt en denkt. Wil of kan een kind niet antwoorden op een bepaalde vraag, respecteer dat dan. Wie weet denkt het er later toch over na en komt het nog met een antwoord, maar ook dat hoeft uiteraard niet.

Zoals je zal zien, staan er in dit boek enkele lege kaders. Het kind mag daarin een eigen illustratie maken of op een andere manier invulling geven aan zijn interpretatie van en gevoelens bij het verhaal. Zo krijgt het de kans er verder over na te denken en op een creatieve, speelse wijze bezig te zijn met een onderwerp dat zeker stof tot nadenken geeft. Bovendien wordt het boek op die manier – samen met de neergeschreven antwoorden op de vragen – een persoonlijke bundel die het voor het kind gemakkelijker maakt om zijn tics of Tourette met anderen te bespreken.

Dit boek kwam tot stand in samenwerking met drie Tourette-specialisten*. Hun professionele uitleg en inzichten maken het boek ook interessant en leerzaam voor ouders/begeleiders en wat oudere kinderen die graag dieper ingaan op het hoe en wat van tics en Tourette.

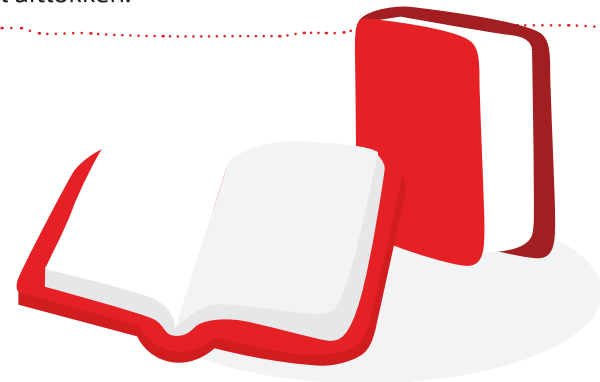
Ten slotte staan her en der in dit boek anekdotes en tips van kinderen die zelf Tourette hebben. Zo leert een kind met tics beseffen dat hij niet alleen is en die (h)erkenning kan op haar beurt bijdragen tot een betere aanvaarding.

* De volgende specialisten leverden hun bijdrage aan dit boek:

- Erik Buelens, psycholoog
- Dr. Jean Steyaert, kinder- en jeugdpsychiater
- Dr. Chris van der Linden, neuroloog

Jean Steyaert, psychiater:

'Veel kinderen en vooral jongeren met Tourette gaan op internet op zoek naar filmpjes over het syndroom. De vele tics die ze daar te zien krijgen kunnen echter op hun beurt weer tics triggeren bij de persoon die ernaar kijkt. Daarom kan een boek nuttiger zijn als educatiemiddel bij Tourette. Het is namelijk een rustiger medium dat minder tics zal uitlokken.'

VIC WIL NIET NAAR SCHOOL

'Tijd om op te staan!' roept mama zoals iedere ochtend. Vic kijkt op het schermje van zijn wekker. 'Zeven uur één... twee, drie, vier, vijf, zes, zeven, acht,' telt hij zacht, 'acht, zeven, zes, vijf, vier, drie, twee, één.' Hij strekt zijn hele lichaam uit en gaapt. Vanuit zijn ooghoek ziet hij de tijd veranderen. 'Zeven uur twee... drie, vier, vijf, zes, zeven, acht,' zegt hij snel, 'acht, zeven, zes, vijf, vier, drie, twee.' Vic houdt van het cijfer acht. Die twee rondjes boven elkaar vindt hij mooi en hij kan het echt niet helpen... Hij móét tot acht tellen, heel vaak, en dikwijls telt hij dan ook nog eens terug. Van wie hij dat moet? Dat weet hij eigenlijk niet. Misschien gewoon omdat zijn hoofd dat wil? Terwijl hij erover nadenkt, komt mama zijn kamer binnen. 'Kom op, Vic, tijd om op te staan. Je moet naar school vandaag.' Hij staart voor zich uit. Dan knijpt hij zijn rechteroog dicht en spert hij het weer open, daarna doet hij hetzelfde met zijn linkeroog, en dan met allebei tegelijk. 'Mama, ik wil niet naar school,' zegt hij sip. Hij durft mama niet aan te kijken. Misschien wordt ze wel boos. 'Hoezo wil je niet naar school? Voel je je niet lekker?' vraagt mama. Ze kijkt hem bezorgd aan. 'Ik... euh, ik...,' zegt Vic aarzelend, 'ik maak altijd van die gekke geluiden en bewegingen en ik kan er niet mee stoppen. De kinderen kijken dan naar mij en soms vragen ze ook waarom ik dat doe. En dat weet ik helemaal niet...' 'Rustig maar, lieverd.' Mama aait hem zacht over zijn haar. 'Oo,' zegt Vic met een hoge stem. En dan zegt hij: 'Aa'. En daarna nog enkele keren, steeds luider: 'Oo, aa... oo, aa... OO, AA!' 'We zullen er vanavond over praten,' zegt mama, 'maar nu moet je toch echt naar school. Ga je maar snel aankleden.' Vic voelt zich al een beetje beter. Mama is niet boos. Ze wil er met hem over praten en dat vindt hij een goed idee, al is het ook wel een beetje eng en spannend. Hij kleedt zich aan, eet acht happen van zijn boterham, trekt snel zijn jas en schoenen aan en vertrekt naar school.

Heb jij weleens geen zin om naar school te gaan?

Waarom?

Gebeurt dat vaak?

Ben jij weleens bang om iets aan mama en papa te vertellen omdat je denkt dat ze boos zullen worden?

Wanneer bijvoorbeeld?

Worden ze dan ook echt boos?

Hoe heb jij liefst dat mama en papa je troosten en helpen als je bang of verdrietig bent?

'Ik schraap vaak mijn keel, maak klakgeluiden, schud met mijn hoofd en sla op mijn hoofd, niet omdat ik het wil, maar omdat het vanzelf gebeurt. Andere kinderen kijken mij dan raar aan en ik ben ook bang dat ik er anderen mee lastigval.' — **Tristan (10 jaar)**

'Ik krijg weleens plotseling woedeaanvallen op school, waardoor de andere kinderen me aanstaren. Dat vind ik helemaal niet leuk en het zorgt ervoor dat ik soms geen zin heb om naar school te gaan.' — **Yentl (11 jaar)**

'Als ik me verdrietig voel, vind ik het fijn als mama of papa over mijn rug aait of me masseert. Daar word ik weer helemaal rustig en blij van.' — **Jolan (9 jaar)**

VOOR DE OUDERS (en voor kinderen die graag meer willen weten ☺)

Jean Steyaert, psychiater:

'Hoe concreter meetbaar de symptomen zijn, hoe sneller een kind zich doorgaans bewust wordt van zijn "anders-zijn". Bij Tourette steken tics vaak al op jonge leeftijd de kop op. Veel kinderen zien bijgevolg al vrij snel dat zij iets doen wat anderen niet doen.'

Erik Buelens, psycholoog:

'Op welke leeftijd een kind begint te merken dat het "anders" is, verschilt van kind tot kind. Rond de leeftijd van zes à zeven jaar worden veel kinderen zich er wel stilaan van bewust. Ze kunnen zich op die leeftijd steeds beter inleven in anderen, waardoor ze zich met hen gaan vergelijken. Bovendien liggen de verwachtingen op school plots hoger, waardoor de tics

vaak voor het eerst als "storend" worden ervaren. Het is zeker mogelijk dat een kind al eerder in de gaten heeft dat er iets aan de hand is. Vanaf het moment dat er vragen komen of het onderwerp om de een of andere reden ter sprake komt, kan je als ouder uitleg geven. Zolang je aansluit bij wat het kind zelf aangeeft, voelt en vraagt, is het nooit te vroeg om – op maat van het kind – uitleg te geven over "tics" en/of Tourette.'

Chris van der Linden, neuroloog:

'Kinderen al op jonge leeftijd vertellen over tics kan zeker geen kwaad. Een kind verbieden zijn tics uit te voeren kan wél nadelig zijn. Het is belangrijk dat een kind een plaats heeft waar het helemaal zichzelf kan zijn en zonder rare blikken of commentaar tics mag hebben.'

VERSTOPPERTJE

Als Vic bij school aankomt, ziet hij meteen Oscar staan. Oscar is zijn beste vriend. Hij speelt graag met hem. Ze kunnen lachen om dezelfde dingen en ze houden allebei van draken en dinosaurussen. Oscar staat op het schoolplein bij Maarten, en Vic twijfelt... Zou hij wel naar hem toe durven gaan? Maarten is leuk, maar hij maakt altijd van die vervelende opmerkingen als Vic geluiden en bewegingen maakt. En soms lacht hij er ook om. Vic stapt langzaam dichterbij, tot Oscar hem opmerkt. 'Hé, Vic, heb je zin om mee te doen? We wilden net verstoppertje gaan spelen.' Vic knikt van ja en nog voor hij wat kan zeggen rent Oscar al weg. 'Verstop je maar, Vic. Maarten gaat ons zoeken!' Hij kijkt even om zich heen en al gauw ziet hij de perfecte verstopplek. Hij gaat languit op de grond liggen, achter een muurtje. Zo zal Maarten hem vast niet meteen kunnen vinden. Hij hoort Maarten tellen: '... twee, drie, vier...' Vic heeft er plezier in. Maarten is eigenlijk niet zo goed in verstoppertje spelen. Hij moet altijd lang zoeken voor hij de anderen vindt. '... acht, negen, tien,' telt Maarten verder. 'Wie niet weg is is gezien!' Even verderop ziet Vic Oscar zitten. Die heeft zich achter een struik verstoppt. Spannend, wie zou Maarten eerst vinden? 'Acht, negen, tien!' roept Vic plots luid. Hij zucht. Waarom doet hij toch altijd van die stomme dingen? 'Kraa kraa!' roept hij net als een kraai, gevolgd door een hele luide knor. 'Gevonden!' hoort hij plots Maartens stem achter zich. Vic is boos, op zichzelf en op zijn hoofd. Boos en ook verdrietig.

'Ik speel graag met andere kinderen op het schoolplein omdat ze zulke leuke spelletjes bedenken. Alleen spelen vind ik ook fijn. Ik speel soms een computerspel na in mijn hoofd en vaak begin ik zomaar allerlei dingen te tellen die op het schoolplein te zien zijn. Ik tel bijvoorbeeld miertjes of blaadjes of stipjes. Dat doe ik niet hardop want andere kinderen zouden het vast raar vinden als ze dat hoorden.' — **Jolan (9 jaar)**

Hij wou dat hij een knopje aan zijn hoofd had waarmee hij die rare dingen die hij doet kon afzetten... voor altijd.

Vic houdt van draken en dinosaurussen. Waarvan hou jij zoal?

Wat vind jij leuk om op het schoolplein te doen?

Speel je liefst met andere kinderen of liever alleen?

Waarom?

Doe jij soms dingen die je liever niet zou doen, zoals de geluiden of de bewegingen van Vic?

Welke dingen doe jij dan?
